

ISSN: 1857-6710

Бр. 20 Цена: 50 ден. април 2011 год.

ШТИТ

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВО ПОСЕТА НА
ПРВАТА МЕХАНИЗИРАНА ПЕШАДИСКА БРИГАДА НА АРМ

МАКЕДОНСКИ БИСЕРИ

ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ПАРТНЕРСТВОТО:
НАЧАЛНИКОТ НА ГШ НА АРМ СТАНА ПОЧЕСЕН ЧЛЕН НА НАЦИОНАЛНАТА ГАРДА НА ВЕРМОНТ

ПРИЗНАНИЕ ЗА ПОСВЕТЕНОСТА КОН ЗАДАЧИТЕ

ВИСОКИ ПРИЗНАНИЈА ЗА МИРОВНИКОТ ХРИСТИЈАН ЃОРГОВ

Во земјата на кеदारот

★ АРМ - НАТО ★ РАПОРТИРАЊЕ ★ ОРУЖЈЕ ★ ВОЕНА ИСТОРИЈА ★ ИГРИ И СИМУЛАЦИИ ★

8-15 АПРИЛ 2011, КРИВОЛАК

ВЕЖБА „МАКЕДОНСКИ БЛЕСОК – 7“

СВЕТОТ СЕ МЕНУВА

Светот денеска се соочува со нови, поинакви предизвици кои се резултат на застрашуваачките опомени што деновиве на човекот му ги упатува природата.

Дали ова се последните опомени на природата? Дали лавината тргна? Дали ова е почеток на крајот или...?

На што се должи ваквиот жесток одговор на природата?

Потресите во Јапонија, придружени со цунамито и со стравотните радиоактивни последици, како и климатските промени во светот, се само дел од новите предизвици. Тие го отворија и прашањето за иднината на човештвото потпрено врз ограничени ресурси на гориво, храна и питка вода. На површина испливаа и најновите предизвици за безбедноста на секоја земја и на светот на глобален план.

Светот се менува.

Денес се актуелни превирањата во Медитеранот, посебно во Северна Африка и на Блискиот Исток, а утре некаде на друго место. А тоа се случува речиси секојдневно.

Дали илјадниците исфрлени тони муниција збогатена со самоуништувачките материји му се толку потребни на човештвото за да се промени безбедносната карта на светот? Краткорочно можеби да, но на долгорочен план, секако не. Дали човештвото е способно да се справи со овие нови предизвици? Кои се приоритетите на човештвото и во што тоа треба да вложува во иднина? Од ден на ден овие прашања стануваат особено актуелни.

Повеќе од кога било досега на светот му е потребна мобилизација и лидерство, по примерот на Јапонија. Лидерство како „социјално влијание во кое една индивидуа укажува помош и поддршка на другите за достигнување на една заедничка цел“. Ако паричката има две страни, тогаш едната го покажува смиренот, средно загрижен тон на гласот на јапонскиот премиер, Наото Кан, кој иако само неколку дена пред големиот и разорен земјотрес седел на столчето кое се нишало од политички превирања, јасно му укажа на својот народ дека Јапонија може да го издржи сето тоа што природата ѝ го „подготви“. Јапонија се соочува со најголемата криза во последните 65 години, по Втората светска војна. Сите луѓе во Јапонија се соочуваат со тест дали ќе можеме да ја пребориме оваа трагедија. Јас верувам дека ние ќе успееме“, истакна премиерот Кан. Беспрекорното следење на познатата „заедно сме посилни“, континуирано ни покажува дека ниту тројната несреќа (земјотрес – цунами – нуклеарна криза) нема да успее да го поколеба јапонскиот народ, предводен од едно стабилно, демократско и посветено лидерство, во намерата да „исплива на површината“, да ги прескокне сите пречки и на крајот да застане на пиедесталот како неприкосновен победник над сите зла.

Од настаните во Јапонија светот треба да извлече поука за во иднина, посебно за употребата на атомската енергија. „Сонцето кое зрачи повеќе од пет милијарди години на Земјата има 9.700 пати повеќе енергија, а ветрот четирипати повеќе отколку што светот денеска троши за една година. Затоа човештвото не треба да се потпира на нуклеарната енергија и на фосилните горива, туку на сончевата и на енергијата на ветрот“, укажува д-р Трпе Груевски. Светот мора да вложува и да се бори за тоа. Во спротивно, природата ќе си го „наплати долгот“.

Здравко Ризовски

Страница **8** **ИНТЕРВЈУ СО ГЛАВНИОТ ПОДОФИЦЕР НА НАЦИОНАЛНАТА ГАРДА НА ВЕРМОНТ, ГЛАВЕН НАРЕДНИК ФОРЕСТ ГЛОЦЕТ**

Страница **04** **САЈБЕР-ВРЕМЕ**
КАРТАТА НА СВЕТОТ РАПИДНО ПОЧНУВА ДА СЕ МЕНУВА

Страница **14** **ЕДЕН ОД НАЈДОБРИТЕ ВО СВЕТОТ**
МИТРАЛЕЗОТ М-84 7.62 ММ

Страница **21** **МАГЛА НА ПАТОТ НА „ЦЕПЕЛИНОТ“**
НЕЈАСНА ИДНИНА ЗА ГИГАНТСКИТЕ КРЕАЦИИ НА НЕБОТО

Страница **28** **ГОРДИ НА НАШИТЕ СПЕЦИЈАЛЦИ**
ОДБЕЛЕЖАНА 17-ГОДИШНИНАТА НА ПОЛКОТ ЗА СПЕЦИЈАЛНИ ОПЕРАЦИИ НА АРМ

Страница **37** **КОНТРОЛОРИ НА АМЕРИКАНСКАТА НАДМОК**
ИНСТИТУЦИИ ЗА ФИНАНСИСКА И ЗА ЕНЕРГЕТСКА БЕЗБЕДНОСТ НА САД

Страница **40** **РИВАЛИ ИЛИ ПРВИ СОРАБОТНИЦИ?**
ОДНОСОТ ЕУ – НАТО НИЗ ПРИЗМАТА НА СЛУЧУВАЊАТА ВО БИХ – I

Страница **59** **ТВРДИНАТА ИСАР – ГОРДОСТА НА ШТИП**
УБАВИНИТЕ НА МАКЕДОНИЈА

Страница **11**

Страница **26**

Страница **30**

ШТИТ - Година III, број 20, април 2011 година, излегува еднаш месечно
ИЗДАВАЧ - МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ИЗДАВАЧКИ СОВЕТ

Емил Димитриев (претседател)
Генерал-мајор Насер Сејдини, Сашко Димов, полковник Мирче Ѓоргоски, потполковник Здравко Ризовски, потполковник Мери Ринцова, проф. д-р Ѓорѓи Малковски

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Здравко Ризовски, потполковник

РЕДАКЦИЈА

Васил Дичевски (новинар-уредник), Кристина Илиевска (новинар-уредник), Билјана Иванова (технички, ликовно-графички уредник); Иван Петрушевски (новинар); Ксенија Митева (лектор); Александар Атанасов (фотографи)

КОНЦЕПТУАЛЕН КОНСАЛТИНГ, АРТ ДИРЕКЦИЈА И ДИЗАЈН

Жарко Стојановиќ, Оливер Курчиев, Весна Вујадиновиќ, Стефан Смиљаноски

Печати: „СТЕДА ГРАФИКА“ – Скопје

АДРЕСА НА РЕДАКЦИЈАТА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА - СПИСАНИЕ „ШТИТ“
ул. „Орце Николов“ 66 1000 Скопје
Телефони: 02 328 24 17; 02 328 20 58
Факс: 02 3113 527; 02 3128 276
www.morm.gov.mk; E-mail: stit@morm.gov.mk

ЦЕНАТА НА ЕДЕН ПРИМЕРОК Е 50 ДЕНАРИ
ГОДИШНА ПРЕТПЛАТА 600 ДЕНАРИ

жиро-ска 050010011678720
(повикување на број: 725939-10)
даноцен број: 4030990271748
ТС 100000000063095

ПОЧЕТОК НА НОВИ ВОСТАНИЈА

РАЗЛОВЕЧКОТО ВОСТАНИЕ ОД 1876 ГОДИНА

Основните причини за подигнување на востание во источниот дел на Македонија во текот на 1876 година, во историографијата познато како Разловечко востание се повеќестрани, но непосреден повод биле тешките општествено-економски прилики на македонскиот народ под османлиското владеење во периодот на Источната криза (1875-1878 година). Поради сè позачестените загуби на бојното поле на османлиската војска од нејзините европски противници, а особено од Кримската војна (1853-1856 година) па наваму значително се зголемиле даноците, а воедно се воведувале и нови даночни задолженија.

Покрај наведените внатрешни фактори за одбележување е и надворешниот фактор, а тоа се востанието во Босна и Херцеговина од 1875 година и Априлското востание во Бугарија од 1876 година.

Најпрвин во текот на 1875 година во Солун бил формиран Таен македонски револуционерен комитет, раководен од Димитар Поп Георгиев Беровски во кој биле застапени сите македонски социјално-општествени слоеви: свештеници, трговци, учители, занаетчи итн. (МАНУ, Македонија, Прашања од историјата и културата, Скопје, 1999, стр.210).

Подготовките за претстојното востание се изведувале во Солун, а истото се подготвувало да избувне во Пијанечко-малешевскиот предел.

Со подготовките во Солун непосредно раководел идејниот водач на Востанието, Димитар Поп Георгиев Беровски (1840-1907 г.). Најголемиот проблем за успешно реализирање на подготовките за Востанието

1

претставувал недостатокот на материјално-технички средства. Со нив требало да се купи оружје, муниција, зимска облека и друг вид санитарски и логистички средства.

Во недостиг на материјално-технички средства, најголема жртва направил самиот водач на Востанието, Димитар Поп Георгиев Беровски. Тој го ополномоштил својот дедо, поп Стојан, кој бил татко на неговата сопруга, да го продаде неговиот имот во Берово, а парите да му ги испрати во Солун. Поп Стојан Разловски, пак, дал дел од своето богатство за да го помогне претстојното востание. Со парите добиени со продавањето на имотите на Димитар Поп Георгиев Беровски и на поп Стојан Разловски се купувало оружје и муниција, санитарски средства и топла зимска облека. Материјалните средства се пренесувале по тајни скривалишта

во областа на Разлошкиот, на Малешевскиот, на Пијанечкиот и на Радовишкиот крај. Главниот организатор на Востанието, Димитар Поп Георгиев Беровски, им порачал на двете општински учителки од Солун да изработат знаме за претстојното востание, црвен лав на жолта основа исправен на задните нозе.

Црвениот лав на жолта основа според историографските факти претставува симбол на бугарскиот грб и знаме, земен од грбовницата на илирските земји која ја составил Петар Охмучевиќ. Оваа грбовница всушност била лажна, бидејќи тој ја составил за да го докаже своето наводно благородничко потекло. Воден од оваа лажна грбовница, и дојранецот Кристофор Жефаровиќ ја повторил оваа грешка во неговата „Стематографија“, бидејќи при нејзиното составување ги заменил грбовите на Македонија и на Бугарија. Имено, вистинскиот грб на Македонија, според грбовницата на Петар Охмучевиќ, која се смета за зачеток на грбовите на илирските земји, грбови кои и денес се прифатени за државни на тогашните илирски земји, претставува жолт лав на црвена основа, додека симболот на бугарскиот грб е црвен лав на жолта основа (Александар Матковски, „Грбовите на Македонија“, Скопје, 2000 г.). На знамето било испишано: „Македонија“, како и познатиот револуционерен слоган: „Станете да Ви ослободат“.

Во текот на април и во почетокот на мај биле одржани три советувања за реализација на Востанието, од кои третото и најважното советување се одржало на 7 мај 1876 година (стар стил) во месноста Калаџерцево каде е донесена одлука

за времето на избувнување на Востанието. За главен водач и организатор на Востанието бил одреден Димитар Поп Георгиев Беровски. Првично требало да се нападне и да се исчисти од османлиската војска Делчевскиот крај, а потоа да се прошири во Пехчевскиот, во Беровскиот, во Малешевскиот, во Радовишкиот и во Пијанечкиот крај, за понатаму да добие карактер на општонародно револуционерно востание (Ванче Стојчев, „Воена историја на Македонија“, Скопје, 2000г., стр.337).

За време на советувањето пристигнала вест дека во близината на селото Разловци пристигнале османлиски даночни службеници. Востаниците, уплашени да не бидат предвремено откриени, реагирале мошне брзо, така што индиректно највиле ненадеен почеток на Востанието.

Со оглед на новонастанатата состојба, немало време за понатамошни подготовки, така што во раните утрински часови на 8 мај (стар стил) 1876 година, востаниците ја запоседнале околијата на селото Разловци. Востанието започнало со повик на османлиската војска и на даночните службеници да се предадат, но тие одбиле и почнале да се кријат во околните куќи на месноста Разловци.

Востаничката војска, користејќи ја тактичката постапка „стеснување на обрачот и чистење на теренот“, за кратко време ја совладала оваа немногубројна група од којашто еден дел неуспешно сакале да се пробият преку реката Брегалница (Александар Трајановски, 120 години од Разловечкото востание, „Одбрана“, бр.24, Скопје, 1996, стр.47).

На овој начин биле постигнати првите успеси во Востанието, односно селото Разловци било ослободено. По успесите во Разловечкиот крај, востаниците своите борбени дејства ги развиле кон Малешевјата. Меѓутоа на патот од селото Разловци до Малешевскиот крај, во непосредна близина на селото Митрашинци, се одиграла ненадејна битка со случајно присутните османлиски војски. Во оваа ненадејна битка еден куршум го погодил во главата водачот на Востанието, Димитар Поп Георгиев Беровски, така што тоа довело ранетиот водач на Востанието да не може правилно да расудува и да раководи со борбените дејства. Поради ова и поради силниот притисок на востаниците да се вратат во селото Разловци во кое планирале да извршат опсежни подготовки за одбрана од османлиските војски кои се очекувало наскоро да го возвратат нападот на Разловечкиот крај, востаниците се вратиле во селото Разловци.

На тој начин планираното разгорување на Востанието кон останатите краеве на североисточна Македонија или, поконкретно, како што било планирано, кон Малешевскиот крај, каде чекале дополнителни сили од 300 подготвени и вооружени востаници, не се остварило.

2

1. ДИМИТАР ПОП ГЕОРГИЕВ БЕРОВСКИ

2. ПОП СТОЈАН РАЗЛОВСКИ

3. НАПАДОТ НА РАЗЛОВЦИ НА 7 МАЈ 1876 ГОДИНА

Од Разловечкиот крај, Димитар Беровски, сè уште нецелосно опоравен, со својата чета од 30 души, се упатил кон Кочанскиот крај. Во селото Лаки, месниот селски војвода Цоне Дончев веќе имал вооружено 30-40 востаници кои, заедно со востаниците на Димитар Беровски, ја истиснале османлиската војска од селото Лаки.

Одовде четата на Димитар Беровски се упатила кон селото Смиљјанци во Радовишката околина каде што и порано имале магацини со оружје и муниција. Откако планираното востание веќе избувнало во Разловечкиот крај, смиљјанчаните масовно се подготвувале за општонарод-

3

СКИЦА НА Д-Р ВАНЧЕ СТОЈЧЕВ, „ВОЕНА ИСТОРИЈА НА МАКЕДОНИЈА“, СКОПЈЕ, 2000 Г.

4. ДИМИТАР ПОП ГЕОРГИЕВ БЕРОВСКИ СО ОСТАНАТИЕ ВОЈВОДИ

но вооружено востание. Но мошне брзо и ненадејно дошло до предавство од страна на месниот падар (чувар на полињата) во Радовиш, така што османлиската војска од градот брзо и енергично реагирала. Поради тоа четата на Димитар Беровски не можела да навлезе во селото Смиљјанци и да изврши реорганизација и консолидација со подготвените востаници од тоа село, а воедно и воено да дејствува, така што востанието и во овој крај доживеало неуспех. Истовремено пропаднала и силната надеж на Димитар Беровски за разгорување на востанието низ повеќето околини на Македонија и негово прераснување во општонародно востание.

Во текот на месец мај османлиската власт издала заповед која се однесувала до сите села од околините на: Кочани, Радовиш, Штип, Горна Џумаја, Мелник и Струмичко – селаните сета храна и стока од планините да ја спуштат во селата со цел да се изгладнат четите на Димитар Беровски и Цоне Дончев кој биле во околните планини и тие да се предадат.

Освен ова, на 28 мај османлиската власт во околнината на Радовиш и Струмица распоредила околу 500 војници, додека во Петрич, во Мелник и во Горна Џумаја распоредила дури по 1.000 војници. Добро организираната османлиска војска наскоро, педа по педа, почнала да ја „чешла“ околијата на Разловечко-малешевскиот крај.

Османлиската војска, само неколку дена откако се стационирала во североисточниот крај на Македонија, извршила противнапад на Разловечко-малешевскиот крај кој бил претставен со бројни убиства, силувања, грабеж и колеж на месното население.

Димитар Беровски, немајќи друга алтернатива, вешто со својата чета се криел по планинските предели на Осоговските Планини и во Пијанечко-малешевскиот крај, така што од 30-40 востаници, бројката на востаниците рапидно се намалила на 18-19 востаници.

Со ова конечно завршува Разловечкото востание, а Димитар Беровски и неговите востаници будно ги следеле маките на соселаните и им помагале со своето делување против зулумите на османлиската војска. Од планинските предели, паралелно со Руско-турската војна од 1877 година, четата на Беровски се подготвувала за натамошно вооружено востание. Главната причина за неуспехот на Разловечкото востание лежи во неговото предвремено избувнување и во незавршените во целост планирани подготовки. Ненадејното ранување на неговиот водач, Димитар Беровски, негативно влијаело за исходот на Востанието, особено за неговото ширење кон другите околини на Македонија со цел Востанието да прерасне во општонародно, така што би можела да интервенира и светската јавност.

Борејќи се за подобар живот, социјално и национално ослободување, стотици селани од Разловечко-малешевскиот крај се нашле во турските зандани. За да го избегнат теророт на османлиската власт, голем дел од населението емигрирало, најчесто кон соседна Бугарија.

Иако мошне бргу згаснало, Разловечкото востание носи белег на организирано револуционерно движење и претставува обид за понатамошните поорганизирано револуционерни востанија на македонскиот народ против османлиската власт (ИНИ, „Историја на македонскиот народ“, Скопје, 1972 г., стр.132).

4

д-р Андреј Илиев

